

2. Платонов В. М. Фізична підготовка спортсмена / Платонов В. М., Булатова М. М. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.

3. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Аналіз методологічних та психолого-педагогічних аспектів фахової підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 5th International scientific and practical conference “Progressive research in the modern world” (February 1-3, 2023). BoScience Publisher, Boston, USA, 377–384. URL: <http://surfl.i/qdhotn>

4. Шамич О.М. Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с. <https://repository.knuba.edu.ua/items/0556ed25-7d1e-40cd-bfd3-0b908aefa24d>

5. Шамич О.М. Поняття та структура природного права людини на охорону здоров'я / О. М. Шамич // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: [зб. наук. пр.]. –К., –2014. – № 11. – С. 75-92. <https://ap.uu.edu.ua/article/23>

6. Шамич О. М., Костенко М. П. Організація та регулювання як функції управління у професійній діяльності тренера-викладача фізичного виховання та спортивного педагога // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2023. — №2. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-2-8588>

7. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Контент-аналіз професійної роботи тренерів-викладачів з фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 2nd International scientific and practical conference “Innovations and prospects in modern science” (February 13-15, 2023). SSPG Publish, Stockholm, Sweden, 209–220. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-IN-MODERN-SCIENCE-13-15.02.23.pdf#page=209>

УДК 796:005.3

Клименко Тарас Андрійович,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету будівництва і архітектури;*

Волинець Павло Володимирович,

*здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня, групи ФВС-22
Київського національного університету будівництва і архітектури*

СТИЛІ КЕРІВНИЦТВА ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У сфері фізичної культури і спорту, як і в інших сферах, існують три основні стилі керівництва: авторитарний, демократичний та ліберальний. Авторитарний стиль характеризується жорстким контролем і централізацією влади, демократичний передбачає залучення команди (класу, групи) до прийняття рішень, а ліберальний надає повну свободу дій підлеглим.

Авторитарний (директивний) стиль роботи тренера чи вчителч фізичного виховання характеризується повним одноосібним прийняттям рішень (до того ж тільки власного формулювання), намаганням залишити за собою виключне право заохочувати і карати. Всі керівні впливи вчителя-автократу зводяться до

наказової форми, ультимативних вимог, розпоряджень. Будь-які відхилення, неточності при їх виконанні, прояв ініціативи і самостійності викликають реакцію у вигляді покарань, доган, позбавлення пільг тощо. Такий учитель (тренер) детально і суворо контролює всю діяльність і поведінку учнів (спортсменів), але не з метою прояву піклування про них, допомоги їм, а з єдиним наміром – усе зробити для того, щоб не зірвати виконання поставленого перед ним завдання.

Учителі (тренери) з директивним стилем управління, як правило, з симпатією ставляться до тих, хто не перечить їм ні в чому, хто згодний із будь-якими їхніми пропозиціями. Тому в колективах, якими вони керують, бувають, як правило, "улюбленці", які не завжди користуються повагою серед товаришів. У спілкуванні з іншими учнями і з колегами вчителі-автократи тримаються осторонь, а якщо і допускають вербальні контакти, то тільки короткотривалі, які часто переходять у грубість, нестриманість, нетактовність. Не уміючи знайти оптимальний, рівний тон у спілкуванні із своїми учнями, вони при невдалих їх виступах стають сварливими, ображають їх, а при вдалих - схильні до лестощів, утішання. Природно, що такий стиль керівництва вчителя (тренера) створює в класі, спортивному колективі нездоровий психологічний клімат і конфліктні ситуації.

Демократичний, або колегіальний стиль керівництва характеризується передачею вчителем (тренером) частини своїх повноважень і функцій членам класу, команди, або своїм помічникам. Для прийняття тих чи інших рішень учитель-демократ залучає весь колектив або актив класу, команди, обговорюючи і узгоджуючи з ним усі пропозиції.

Обговорюючи питання, які стосуються діяльності колективу, вчитель (тренер) розвиває особисту ділову ініціативу і самостійність у своїх підлеглих, не переходячи тієї межі, за якою він може стати залежним. Колективно обговорюючи ті чи інші проблеми, вчитель-демократ робить це не заради форми. Він дійсно бажає знати думку учнів (спортсменів), щоб врахувати її, приймаючи рішення. Разом з тим відповідальні і термінові справи, які вимагають невідкладних дій, учитель (тренер) виконує сам.

У спілкуванні зі своїми учнями в учителя, який користується колегіальними методами управління, відсутній диктаторський тон, немає нервовості, роздратованості. Всі звертання виконуються ним у формі прохань, порад, рекомендацій.

Контролюючи діяльність членів колективу, вчитель (тренер) намагається зосередити свій контроль на головному, не переходячи до дріб'язкової опіки. У стосунках з людьми він об'єктивний, справедливий, ввічливий, делікатний, доброзичливий і завжди доступний для контакту, в роботі не боїться конкуренції, а в своєму оточенні надає перевагу бачити кваліфікованих спеціалістів.

Ліберальний (поступливий, вільний) стиль керівництва характеризується мінімальним втручанням учителя (тренера) у процес управління класом, командою. Такий учитель перебуває ніби збоку від того, чим займаються всі члени класу, команди. Контроль за діяльністю підлеглих він здійснює від випадку до випадку, основне своє призначення бачить у постачанні їх інформацією і посередництві між колективом і іншими, що заважає йому знати внутрішні процеси взаємодії.

Вимоги, поради, рекомендації в спілкуванні з учнями в учителя-ліберала відсутні, їх заміняють прохання та вмовляння. Будь-які пояснення порушення дисципліни, невиконання завдання він приймає без критичної оцінки. Такий учитель (тренер) украй байдужий до думки учнів, вчителів, батьків про нього, мало спілкується і безініціативний у всьому, байдужий до своєї управлінської діяльності.

У житті рідко бувають учителі (тренери), діяльність яких чітко б вкладалась у межі одного стилю керівництва. Як правило, у своїй роботі будь-який учитель (тренер) застосовує всі три стилі. Але прояв кожного з них буває різним. Переважання одного чи двох з них характеризує той чи інший індивідуальний стиль керівництва вчителя. Якщо два стилі проявляються однаково і домінують над третім, тоді такий стиль керівництва слід вважати проміжним (директивно-колегіальний, директивно-ліберальний, колегіально-ліберальний). У практичній діяльності можна зустріти такі форми керівництва, коли жоден із стилів не переважає над іншими. Такий метод управління відносять до змішаного типу керівництва.

Список використаних джерел

1. Мазур К. А. Керівництво і лідерство в організаціях сфери фізичної культури і спорту: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра: спец. 017 «Фізична культура і спорт», освітньою програмою «Менеджмент у спорті» - Київ: НУФВСУ, 2022. - 68 с.
2. Почка К.І., Красильник Ю.С., Корчова Г.Л., Руденко М.В. Комунікативні аспекти педагогічної діяльності: навчальний посібник. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2025. 320 с.
3. Руденко М.В., Красильник Ю.С., Корчова Г.Л. Методика викладання у вищій школі. К.: КНУБА, 2022. 296 с.
4. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Аналіз методологічних та психолого-педагогічних аспектів фахової підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 5th International scientific and practical conference “Progressive research in the modern world” (February 1-3, 2023). BoScience Publisher, Boston, USA, 377–384. URL: <http://surl.li/qdhotn>
5. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Контент-аналіз професійної роботи тренерів-викладачів з фізичного виховання та спортивних педагогів. In The 2nd International scientific and practical conference “Innovations and prospects in modern science” (February 13-15, 2023). SSPG Publish, Stockholm, Sweden, 209–220. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-IN-MODERN-SCIENCE-13-15.02.23.pdf#page=209>

6. Шамич, О. М., & Іваннікова, Г. В. (2023). Психолого-педагогічні та соціальні аспекти процесу підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання та спортивних педагогів. The 5th International scientific and practical conference "Scientific progress: innovations, achievements and prospects" (February 6-8, 2023) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2023. P. 277-288. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/SCIENTIFIC-PROGRESS-INNOVATIONS-ACHIEVEMENTS-AND-PROSPECTS-6-8.02.23.pdf>

8. Шамич О. М., Костенко М. П. Організація та регулювання як функції управління у професійній діяльності тренера-викладача фізичного виховання та спортивного педагога // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2023. — №2. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-2-8588>

УДК 796.332-053.6

Клименко Тарас Андрійович,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету будівництва та архітектури;*

Літовченко Сергій Вікторович,

*здобувач вищої освіти навчальної групи ФВС-22
Київського національного університету будівництва та архітектури*

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ У ФУТБОЛІСТІВ-ЮНІОРІВ

Футбол є видом спорту, де результативність гравців значною мірою визначається їхніми швидкісно-силовими здібностями. Сучасна гра характеризується великою кількістю ривків, стрибків, прискорень, змін напрямку руху, що потребує розвитку вибухової сили, швидкості реакції і високої координації [5; 7]. Особливо важливим цей аспект є для юнацького віку (15–17 років), коли формується оптимальна база для розвитку нервово-м'язової координації, а тренувальні стимули мають найвищу ефективність [1; 2]. Недостатній рівень цих якостей обмежує технічний потенціал і стійкість до навантажень у майбутніх змаганнях [3; 4].

Аналіз основних досліджень. Вітчизняні дослідження (В.Г. Асєєв, М.М. Булатова) підкреслюють, що системний розвиток швидкісно-силових якостей повинен поєднуватися із вдосконаленням технічних елементів гри [1; 2]. Серед зарубіжних авторів, G. Aloui, S. Hermassi, L.D. Hayes [5] виявили, що поєднання пліометричних і спринтерських вправ суттєво підвищує вибухову силу та координацію у футболістів до 17 років. Подібні результати отримали J.L. Oliver і R.S. Lloyd [4], які довели, що комбіновані силово-пліометричні програми є більш ефективними, ніж окремі тренування. R. Ramirez-Campillo [7] узагальнив понад 60 експериментів і підтвердив позитивний вплив стрибкових тренувань на швидкість, силу та ігрову продуктивність у юних спортсменів. Міжнародні проекти (MDPI, 2025)